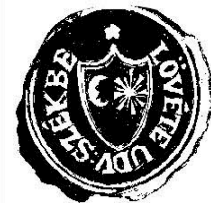

LOVÉTEI KIÁLTÓ

XXIV. évfolyam, 8. szám

Ára: 2 lej

2023. AUGUSZTUS

Te Deum

Téged Isten dicsérlek
és hálát adok mindenért.

Hogy megvolt mindig a mindennapim
és nem gyűjtöttem másnapra valót,
hála legyen.

Hogy mindig jutott két garasom adni,
és magamnak nem kellett kéregetnem,
hála legyen.

Hogy értenem adatott másokat,
és nem kellett sírnom, hogy megértsenek,
hála legyen.

Hogy a sírókkal sírni jól esett,
és nem nevettem minden nevetővel,
hála legyen.

Hogy megmutattál mindent, ami szép
és megmutattál mindent, ami rút,
hála legyen.

Hogy boldoggá tett minden, ami szép
és ami rút, nem tett boldogtalanná,
hála legyen.

Hogy sohasem félttem a szeretettől
és szerethettem, akik nem szerettek,
hála legyen.

Hogy akik szerettek, szépen szerettek,
és hogy nem kellett nem szépen szeretnem,
hála legyen.

Hogy amim nem volt, nem kívántam,
és sohasem volt elég, aki voltam,
hála legyen.

Hogy ember lehettem akkor is,
mikor az emberek nem akartak emberek lenni,
hála legyen.

Hogy megtarthattam a hitet,
és megfuthattam a kicsik futását,
és futva futhatok az Érkező elé,
s tán nem kell a városba mennem
a lámpásomba olajért,
hála legyen!

Hogy tegnap azt mondhattam: úgy legyen!
és ma is kiálthatom: úgy legyen!
és holnap és holnapután és azután is
akarom énekelni: úgy legyen! -
hála legyen, Uram!
hála legyen!

Sík Sándor

"Istennek dicsőség, egymásnak segítség!" Ezüstmise Lovétén!

25 éve az Úrnak szentelte életét Gábos Zoltán plébános úr, ahogy Lovétén ismerjük Öcsi pap bácsi, amelyért ezüstmise keretében hálát ad szeptember 08-án 12 órától, egyházközségünk és templomunk búcsúünnepén. Egy pap életében az ezüstmise elsősorban azt jelenti, amit a családok, egy házassági kapcsolatban élőknek jelent az ezüstlakodalom. A jubileumokat 25 évtől felfele szoktuk datálni. Ez egy olyan mérföldkő a pap életében, ahonnan már érdemes vissza is tekinteni és kicsit megállni. Papi szempontból ez elsősorban hálaadás, hogy Istennek a kegyelme megtartotta a hivatásában, a közösség szolgálatában. És azokat a gyümölcsöket is kicsit élvezni, amelyek teremtek a 25 év alatt. Az ezüstmise hálaadás a szülőhelyen vagy azon a helyen, ahol szolgál a pap, vagy ahová hívják. Ilyenkor megengedett ezüstmisés áldást adni családtagoknak és a közösségnek. Ez egy külön kegyelem, Isteni segítségdózis, segítőkegyelemnek nevezzük.

Gábos Zoltán plébános urat 1998. június 21-én a gyulafehérvári székesegyházban főegyházmegyénk akkori főpásztora, dr. Jakubinyi György érsek úr szentelte pappá. Első szolgálati helye **Gyimesközéplek** volt, ahol 1998 - 2004 között 6 évet segédlelkészként szolgált. Ezt követően 2 évet 2004 - 2006 között **Marosjára** és a hozzá tartozó leányegyházközségek (Gernyeszeg, Kisillye, Körtvélyfája és Magyarpéterlaka) plébánosaként szolgált. 2006 - 2023 között 17 évet **Málnásfürdő** és a hozzá tartozó filiák (Málnás, Zalán, Gidófalva, Étfalva, Zoltán, Fotos, Martonos és Oltszem) lelkipásztorként tevékenykedett. 2023. augusztus 01-től dr. Kovács Gergely érsek úr **sepsibükszádi** plébánossá nevezte ki megtartva a málnásfürdői szolgálatát.

Pappászentelése alkalmával papi jelmondatául a lovétei templom búcsús lobogójának feliratát választotta: **"Istennek dicsőség, egymásnak segítség!"** Ő az elmúlt negyed évszázadban ezzel az alázatos lelkülettel, odaadással szolgált és szolgálja a rá bízott híveket és ezáltal

folytatás a 4. oldalon

Lövete község közösségalapú általános fejlesztési stratégiája a júniusi lapszámban elkezdett résznek a folytatása

Fókuszcsoportos felmérések eredményeinek értékelése

2. Van-e kapcsolata az elszármazott rokonokkal és azok leszármazottaival?

Az elszármazottak két meghatározó és sajátos jellemzővel bíró csoportra oszthatók: akik a községben születtek, és az életük egy bizonyos szakaszán költöztek el, valamint azok, akik lövétei elődökkel rendelkeznek, de már más településen születtek. Amíg az első csoportnak aktív tapasztalata van a község életéből, a hétköznapiakból, addig a másik csoportnak elsősorban vakációban, a szabadság alatt, az ünnepek során kialakult idealizált kép van a fejében a lövétei életéről.

A kapcsolatot a jelen kor digitális eszközeivel sokkal sikeresebben és intenzívebben lehet tartani, mint korábban. Amíg korábban a személyes találkozás jelentett egy találkozást, addig a jelenben a közösségi média adta lehetőségek családi és közösségépítési lehetőségeket adnak.

A jelen munka során több olyan közösségi média felületén létrehozott csoportot azonosítottunk be, amelyben a lövéteiek tartják egymással a kapcsolatot. A digitalizáció mindenképpen előnyösen alakította a kapcsolattartást, azonban a településről szóló szervezett kommunikáció hiányos annak ellenére, hogy több honlap és közösségi felületen létrehozott kezdeményezés van. Az egyik hozzászóló szerint a digitális eszközök segítségével több és naprakész információt kellene a településről közölni, amely jobban segítené a kapcsolattartást minden lövétei között. Ebben lehetne nagy szerepet szánni a lövétei fiataloknak, szabadidővel rendelkező egyetemistáknak, akik magasabb digitális készségeik következtében könnyen gyártanának videó és képi tartalmakat, amelyeket meg lehetne osztani az érdeklődőkkel. Ez az anyag fontos lenne a születendő turisztikai és vendéglátós ágazat kommunikációs kampányában is.

Ennek a kapcsolattartásnak egyik eredménye, hogy sokan nyugdíjas korukra hazaköltöznek, és egy meghatározott időre aktív lakosai a településnek.

A kapcsolattartást meghatározó nagyobb faktorok a kortárstalálkozók, vallásos ünnepek és szertartások. Szokássá vált, hogy elszármazott családok gyerekei számára a hitmegélés stációit a szülőfaluhoz kössék, mint keresztelés, elsőáldozás és bérmezőzés. Ennek a szertartásai jelentős településszintű rendezvényeket hoznak létre, amelyek során erősödik a kapcsolati tőke, és ugyanakkor jelentős gazdasági vonzereje is van kereskedők és szolgáltatók számára. Ezeket a találkozásokat erősíti a 18 évesek bálja és a kortárstalálkozók.

A találkozás során számos olyan rendezvényt szerveznek, amelyben a jövővel kapcsolatos kérdések, helyi kezdeményezések kerülnek megbeszélésre. Ter-

mészetesen ezeket a kérdéseket egy ilyen találkozó során teljesen másképp látják az ott élő és az elszármazott résztvevők. Egymást erősítve lehetne ezekből jó projekteket kialakítani, azonban ezek utóélete általában nagyon rövid.

3. A község gazdaságának mi az erőssége?

A község legnagyobb vagyona az a közbirtokosság tulajdonában levő kiterjedt erdős és legelőterületek, amelynek többszáz tulajdonosa van, akik az elmúlt évek során jelentős finanszírozási alapot hoztak létre európai uniós támogatási forrásokból. A kitermelt fát nem dolgozzák fel helyileg, elsősorban rönkként és tűzifaként értékesítik. A résztvevők nehezményezték, hogy sok esetben nehezen jutnak hozzá ezekhez a cikkekhez, ha nem a tagjai a közbirtokosságnak. A "helyi termék helyben értékesíthető a legjobb ár-érték arányban" elv nem érvényesül. A meglévő forrásai alapján a közbirtokosság számos helyi kezdeményezésnek lehetne a finanszírozója, viszont a tulajdonosi körének érdekei a jelen pillanatig nem találkoztak a község érdekeivel.

Fontos megjegyezni: a község fontosabb altalajkinccsei, mint a só, sósvíz, ásványvíz, andezit jelenléte beépült a község mindennapjaiba. Az ásványvizet itták és isszák, gyógykezelésre használták és használják, a sósvízzel főztek és tartósítottak, andezitből építkeztek és építkeznek. A rendszerváltás után megjelent, altalajkincsek kitermelését és hasznosítását szabályozó rendelet megnehezítette ezek kitermelését és értékesítését kisvállalatok és kisközösségek számára. 15 ásványvízforrás a jelen pillanatban kihasználatlan, egyéni használatra csak egy pár kiépített, a sósvíz használata a község számára elérhető, azonban a közösségi használata szabályozásra szorul, mert a sósdézsák népszerűvé válásával megjelentek az egyoldalú hasznosítási formák is. A nagy erdős területek jelentős vadállománnyal is rendelkeznek, ennek megfelelően jelentős vadgazdálkodást is lehetne folytatni. Ez a tevékenység a jelenben csak részben valósul meg.

Egy másik hagyományosan jelentős ágazat a mezőgazdaság, de a domborzati viszonyok miatt elsősorban az állattenyésztés fejlődött. Az 1989 előtti időszakban nem jöttek létre termelőszövetkezetek, ennek megfelelően a gazdálkodási szerkezet és a szakmai tudás is lassabban fejlődött, mint a szomszédos községekben. A résztvevők megállapítása szerint azokban a községekben, ahol kollektív gazdaságok voltak, a rendszerváltás utáni agrárvállalkozások kicsinyített másai voltak a korábbi gazdálkodási formának. Jelen pillanatban ez az ágazat csak támogatási források bevonásával tartható életképes szinten.

folytatódik

Festett üvegablakok ékesítik templomunkat

Az idei év búcsúünnepére érkezve olyan érzés tölthet el bennünket, mintha nem is a lövétei Kisboldogasszony templom küszöbét léptük volna át, köszönteni a Szűzanyát az ő születésének napján. Ez az érzés abból adódhat, hogy míg a nap eddig az átlátszó ablaküvegeken keresztül szórta be sugarait, mostanra az üvegekre festett Árpád-ház szentjein és boldogjain keresztül sugárzik be a szent hajlékba. Az üvegablakokra festett szentek és boldogok szinte teljesen az Árpád-ház sarjai közé tartoznak, kivételt képez Boldog Gizella, aki csupán Szent István király feleségeként utólag került be a családba. Így a templomba lépve a szentélybe lévő három ablakon Árpád-házi Szent Istvánt, Árpád-házi Szent Lászlót, Árpád-házi Szent Imrét, a templomhajóban lévő két ablakon Árpád-házi Szent Margitot és Árpád-házi Szent Erzsébetet, míg a kórusban Árpád-házi Szent Kingát, Boldog Gizellát, Árpád-házi Boldog Jolánt és Árpád-házi Szent Piroskát láthatjuk.

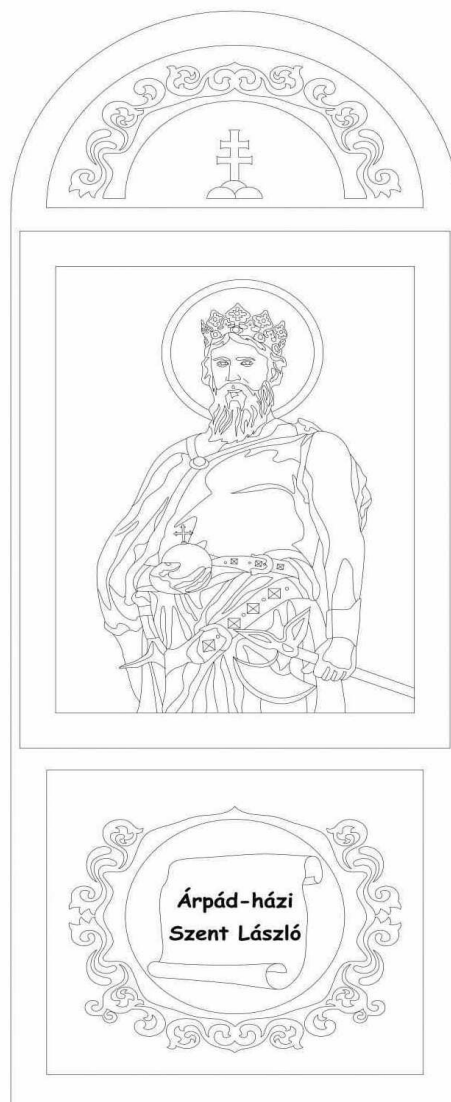
A munka képzőművészeti kivitelezését a S.C. TODOR CONSTRUCTOR COMP. SRL megbízásával a TODORS.ART csoport tagjai végezték TÓDOR ELŐD restaurátor, festő, szobrász irányításával. A munka kivitelezése több fázisban történt: az év első felében, februártól április közepéig a tervezési fázisban konkrét körvonalazódtak az elkészítendő üvegfestmények, színes látványtervek. A kivitelezési fázist egy kissé hátráltatta Hargita Megye Tanácsának késői pályázati elbírálási folyamata, ugyanis ameddig nem volt biztos a támogatottság a Megyei Tanács részéről, addig nem mertük elkezdni a kivitelezést, hiszen a kivitelezés oroszlánrészét e sikeres pályázatból finanszíroztuk. Július elejétől kezdődött el a kivitelezés, az üvegfestés, mely savazott matelux4 típusú üvegfelületre készült, folyékony ólom effekt, paszta anyagot használva a kontúrözéshez. Kellő száradás (48 óra) után a szín-elválasztó zárt kontúrözés közötti részeket gyanta alapú epoxidikus átlátszó festékekkel töltötték ki. A francia Lefrance & Bourgeois megbízható és időtálló termékét használták. Hideg alapú technika, kemencézett égetést nem igényelt. 72 óra száradás után a festett üveglapok thermo üvegezésre kerültek, mely még jobban hozzásegít hosszú távon megvédeni és őrizni a festékanyag élettartamát.

Az elkészült festett ablaküvegek beszerelését a helyi Egyháztanács több, ebben a szakmában jártas szakembere vállalta, és kellő odafigyeléssel és tudással végezte el. Isten fizesse nekik jószágukat és kitartó munkájukat. Ugyanakkor köszönet illeti mindazokat, akik bátorításukkal, szakmai tanácsaikkal és pozitív hozzáállásukkal az ügy mellé álltak. Remélem, hogy az idő múlásával a képzőművészeti munka szépségét azok is meglátják és értékelni fogják, akiknek nem volt annyira fontos ez az ügy.

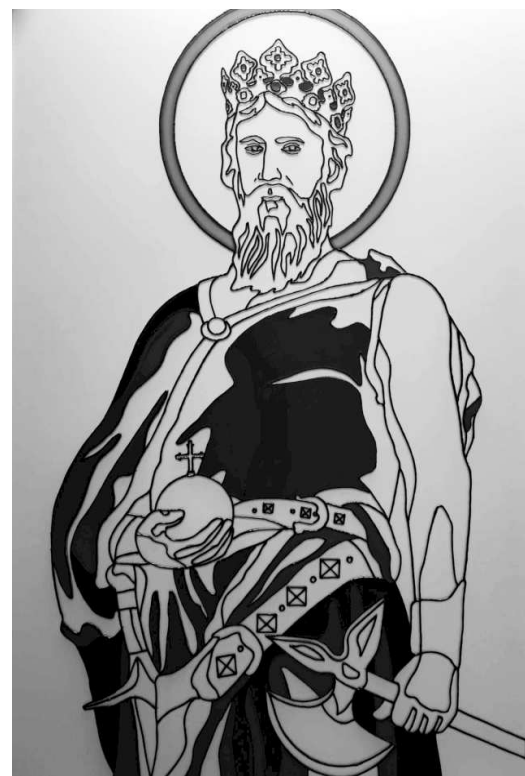
Köszönet és hála mindazoknak, akik e munkálat anyagi fedezetét biztosították: Hargita Megye Tanácsa 2023. évi egyháztámogatási programjában elnyert sikeres pályázatából a kivitelezés 70%-át tudtuk biztosítani. Lövete község helyi tanácsának idei támogatásából a megyei tanácsos pályázathoz szükséges önrészt és a fennmaradt munkálatok kivitelezését biztosítottuk. Nem utolsósorban: köszönet a helyi Közbirtokosságnak is, ez évi támogatásáért, amelyet a Népiskola északi részén az idő múlása és az időjárás viszonyok következtében bedőlt támfal helyreállításához és egyéb időközi javítási munkálatainkhoz nyújtottak.

Mindenért legyen hála a jó Istennek és a támogatóknak.

Tódor Lóránd

Látványterv a színes ablakokról ☞

Itt még csak kivitelezési fázisban ☞

folytatás az 1. oldalról

főegyházmegyénket. Öcsi pap bácsi a papi szolgálattal választotta, az alázatot Jézus Krisztus iránt. Nagy elkötelezettséget és alázatot kívánó nehéz feladatokat kapott mindig, a szórványban élők lelki gondozását. Ennek ellenére hűséges tudott maradni papságához, környezetéhez, szeretteihez, barátaihoz, ismerőseihez és a lövéteiekhez. Választott jelmondata mindent összefoglal, és irányt ad. Egyedül az Istené a dicsőség, hiszen a meghívást az ezüstmisés atya Tőle kapta. Ő adott erőt a kitartáshoz, ő engedte, hogy megélje ezt a jeles évfordulót, a saját érdeme csak az, hogy elfogadta az Ő meghívását.

A zsolttáros azt mondja: **"Boldog az a nép, amely tud ünnepelni."** (Zsolt 89,16) Boldogok vagyunk, hogy az idei Kisboldogasszony búcsú alkalmával együtt tudunk ünnepelni s hálát adni a meghívás ajándékáért. Engedjék meg, hogy a lövéteiek nevében együtt mondjuk: köszönjük, hogy 25 éve él papként közöttünk, hogy léteznek, hogy van. Köszönjük, hogy azt teszi, amit tesz. Isten áldja meg papi életét és egész papi lényét, hogy még sokáig áldás és jóillatú áldozat lehessen számunkra!

Tódor Attila

CSIT 2023

Idén is megrendezésre került a Csíksomlyói Ifjúsági Találkozó, amely minden évben számtalan fiatalnak nyújt felejthetetlen élményt és lelki feltöltődést. Az idei CSIT mottója a következő volt: **"Nem akarsz félszívű követőt- lényem tiéd!"**.

Az önkénteseknek már augusztus 11-én, pénteken elkezdődött a CSIT, ahol számos lövétei fiatal vett részt. Az Önkéntes Napok alatt minden önkéntes a saját munkacsoportjában készült a szolgálatára, hogy majd a résztvevők a teljes CSIT hangulatába érkezhessenek meg. Az előkészületi napok alatt, úgy gondolom, hogy minden önkéntes megszerezte a szükséges tudást saját szolgálatának a teljesítéséhez. A rengeteg készülődés mellett lehetőség adódott az önkénteseknek, hogy lelkikben kezdjenek töltekezni. Szombaton keresztutat végeztünk Kissomlyó-hegyén a Salvator-kápolna felé, ezenkívül volt részünk egy gyönyörű szentségimádásban és több szentmisében is.

Kedden, augusztus 15-én kezdetét vette a CSIT. Délután megtörtént a résztvevők köszöntése, ahol kedves szavakat intézett hozzánk Csíki Szabolcs atya, Simon Imre atya és Dr. Kerekes László segédpüspök. Folytatásként minden résztvevő megtudta, hogy ki lesz a kiscsoportvezetője, és lezajlott az első kiscsoportos beszélgetés, az ismerkedés. Ezt követte a nyitóest, amikor, bár esett, ez mégsem tudta elvenni a közel 600 fiatal lelkesedését.

Az elkövetkezendő napokban változatos programokon vehettünk

részt, mint például Keresztény party, társasjátékest, különböző műhelyek, pódium beszélgetések, himnusz-tánc tanulása, Made by God (a CSIT tehetségkutatója) és a koncert. Ezek mellett három nap, három különböző témában hallgathattunk előadásokat, de a végén összeért a három téma egy nagy egésszé:

1. Félszívű vagyok-e magammal szemben?

2. Félszívű vagyok-e Istennel szemben?

3. Félszívű követője vagyok-e Istennek az

Egyházamon belül?

Minden tanítás után kiscsoportos beszélgetések következtek. A csütörtöki nap fénypontja az esti szentsegimádás volt a csíksomlyói kegytemplomban. Szombaton délelőtt kivonultunk a nyeregbe, ahol bemutatották a CSIT záró szentmiséjét, és lassan elbúcsúztunk új vagy éppen régi kedves ismerőseinktől, és elindultunk haza.

Úgy gondolom, hogy a CSIT minden pillanatára mosolyogva gondolunk vissza, és hálával teli szívünkben őrizzük azt a felejthetetlen öt napot!

Mihály Réka

Kedves olvasó!

Mint már annyiszor, most is utána néztem az elmúlt és a következő hónap jeles napjainak, és ezek mentén próbálom 5 perc erejéig lekötni a kedves olvasók figyelmét.

Milyen furcsa szókapcsolat is: lekötni valakinek a figyelmét. Ha képekben gondolkodunk a lekötésről, egy háziasszonynak így ősz közeledtével egy befőttesüveg lekötése jut eszébe, egy ápolónak a seb lekötése, egy kisgyerekes anyukának a rengeteg tennivaló, ami folyamatosan leköti őt, de bevillanhat fiatalkori énünk, amikor egy munkával, továbbtanulással, házassági szándékkal kapcsolatban csak annyit mondtunk: még nem akarom lekötni magam.

A figyelem lekötése minden gyereket nevelő szülő, pedagógus vakációs vagy tanévkezdős rémálma is lehet attól függően, hogy a kis nebuló épp otthon vagy az iskolapadban tartózkodik. Egy biztos: a gyerekek figyelmét elkapni, lekötni és megtartani hatalmas kihívást és kreativitást jelent. A kütyük csodálatos világát élvezni a család apraja, és ezzel egyidejűleg pillanatnyilag kényelmes a család nagyjának, de ne feledjük a káros következményeket. Például, ha a gyerek mérték nélkül minden vakációját ezek társaságában töltötte, ne csodálkozzunk, hogy a pedagógusok viselkedészavaros, figyelemhiányos, hiperaktív jelzőkkel illetik majd a csodabogarunkat. De sosem késő kirándulni, természetet járni, csillagokat vizsgálni, közösen filmet nézni, történeteket mesélni, mesét/ viccet olvasni, étkezés, beszélgetés közben a telefont/kütyüket félretenni, együtt ünnepelni.

Templomunk búcsúünnepé közeledtével lehetőségünk adódik elcsendesedésre a nagykilenced révén, az ünnepvárásra, közös ünneplésre, így a család apraja-nagyja gazdagodhat örömteli, meghitt, hálateljes élményekkel, s főleg a kicsik a jól megválasztott, tartósnak bizonyuló búcsúfiával. Kár, hogy a vásári standoknál a műanyag, majdnem csak egyszer használható fegyverek és egyéb csecsebecsék választékát kapjuk meg, alig lehet találni fajátékot, simiabdát, jópofa társasjátékot, ne adj' Isten könyvet.

Érdemes elgondolkozni: vajon a kereslet alakítja a kínálatot a lövétei búcsús vásáron is?

Mi mást ajánlhatnék mégis, mint Lázár Anna Lövete köröpoló vagy András József Lövete-a megtartó székely falu vagy a Mihály János és Fülöp Hajnalka szerkesztésében kiadott Homoród-mente viseletben könyveket, akár a búcsú napi ebéd utánra közösen fellapozni a családdal.

Augusztusban ünnepeltük Magyarország fővédőszentjét, államalapító szent királyunkat, Istvánt.

Szent István király intelmei Imre herceghez mai napig érvényes erkölcsi mondanivalóval bírnak politikusoknak, fiataloknak, mindannyiunknak: "A szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz. Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz. (...) Légy türelmes mindenkhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz, akik nem férnek a hatalomhoz. Azután légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson (...)."

Szabó Magdával közösen emlékezhetünk meg róla: "Köszönjük neked, szent király, hazánkat és önmagunkat, ezt az első ezer évet itt, kérünk, ne vond el rólunk romolhatatlan jobbotat [...] Te vagy legendánk legnagyobbika, István, szent király, aki megnyitottad előttünk az élet kapuját. Amit te tettél, való-

ban az ég csodája volt, hitet adtál, jövődöt és anyanyelvünk legfigyelemreméltóbb elvont főneveit: józan határu emlékezés, felejtés és bocsánat."

S ha már intelmekről, iskolakezdésről esett szó, Mikó Imrét se felejtjük említeni, aki a fiához intézett intelmeiben összefoglalja mindazt, amin a pedagógusok, nevelők is minduntalan ügyködnek:

"Tested épségét, erejét, szíved-lelked tisztaságát törekedj megőrizni;

Műveljed képességeidet;

Az életet és a könyveket tanulmányozd;

Általános tudásra ne törekedj, részesítsd előnyben a szaktudást;

Szeresd testvéreidet, vérrokonaidat, barátaidat;

A vallás és hit dolgában légy buzgó, kerüld az álműveltek közönyösségét;

Szeresd a hazát;

Légy hű nemzetiségedhez;

Légy fogékony a köz- és erkölcsi érdekek iránt;

Szeresd embertársaidat és bízzál bennük;

A kegyeletek iránt légy tisztelettel."

S akiknek figyelmét mégsem tudtam lekötöni, ajánlom a Hargita Megyei Kulturális Központ Kájoni Jánosról szóló animációját, mely motiválhat mindenkit egy tevékeny, tervekkel teli életre: <https://www.youtube.com/watch?v=drmsY-gHHo>

M.A.

György Emőke

Szonett Szent István királyról

Szent István király, ki Vajkként születettél,
Magyar Állam alapítója lettél.

Atyád volt a nagy Géza fejedelem,
Téged sem került el a veszedelem.

Hitvesed volt a bajor, szép Gizella,
Hú társadként, kecses, mint egy gazella.
Példaképe voltál a magyar népnek,
Nagy hirdetője a kereszténységnek.

Fiadat, Imrét utódodnak szántad,
Nevelését Gellért püspökre bíztad.
Ámde egy vadkan halálra sebezte,

Apai szívedet is megvérezve.
Szűz anyánknak ajánlottad országod,
Áradjon reánk a te szent nagyságod!

2017.

Hogyan működik az immunrendszerünk?

Az immunrendszer a nemsaját (sejt)alkotók felismerése ellen kétféle mechanizmussal védekezik: egy veleszületett, azaz mindenkinben megtalálható mechanizmussal, és a szerzett, az élet folyamán kialakuló különleges módszerrel.

A veleszületett immunitás jellemzője, hogy minden idegen alkotó ellen ugyanolyan mechanizmussal védekezik. Sejtes elemei a *fagociták*, melyek felismerik az idegen részecske jelenlétét, ami lehet például egy behatoló kórokozó is. A felismerés után a mikroorganizmust bekebelezik, majd elpusztítják.

A veleszületett immunitás oldott állapotú részeit a vérben található fehérjék alkotják, melyek idegen struktúrára jelenlétére egymást aktiválják, majd legutolsó lépésként az idegen alkotó feloldódását okozzák. A citokinek olyan fehérjék, melyeket fagociták és limfociták is termelnek, a veleszületett és a szerzett immunitás részeként is. A citokinek feladata szintén az idegen részecskék elpusztítása.

A szerzett (specifikus) immunitás a *limfociták* közvetítésével alakul ki. Ennek lényege, hogy a szervezetbe bekerült idegen részecske vagy kórokozó a limfociták átalakulását, érését indítja el. Ennek az érési folyamatnak a végén válik képessé a limfocita arra, hogy speciálisan az adott idegen anyagra hatásos pusztító módszert alakítson ki.

A *T-limfociták* az érés után közvetlenül pusztítják el az idegen részecskét, míg a *B-limfociták* ellenanyagokat termelnek, amelyek az idegenként felismert anyaghoz kapcsolódnak s végzik annak elpusztítását. Ezeket az ellenanyagokat *immunglobulinoknak* nevezzük, és a specifikus immunitás oldott állapotú összetevőit jelentik.

Ezen túlmenően mind a B-, mind a T-sejtekből "memóriasejtek" is képződnek, melyek a szervezetben tovább keringenek, és a kórokozóval történő újbóli találkozás alkalmával gyorsabban be tudják indítani a szükséges, az adott idegen ágensre specifikus immunválaszt.

Az immunrendszer betegségei

Immunhiányos állapotokról akkor beszélünk, amikor az immunrendszer valamely összetevőjének mennyisége nem elegendő, minősége nem megfelelő, vagy valamely okból funkcióját betölteni nem tudja. Ide tartoznak az elsődleges immunhiányos állapotok, amelyek szerencsére ritkák. Ezek a betegségek a születés pillanatától jelen vannak, és a szervezetet nem védik kellőképpen a fertőzések és más káros hatások ellen.

A másodlagos immunhiányos állapotok környezeti ártalmak (mérgezések, alultápláltság), a csontvelő megbetegedései, hematológiai betegségek, egyes fertőzések pl. HIV vírus és orvosi terápiák (besugárzás, kemo-terápia) kapcsán alakulnak ki. Fiziológias állapotok is lehetnek okai az immunvédekezés csökkent voltának: köztudottan fejletlen a csecsemők immunrendszere, ezért van, hogy, amikor a kisgyerekek közösségbe kerülnek, nagyon sokat betegek, mert ki kell alakuljon a szerzett immunrendszerük, magyarul az immunrend-

szerüknek tanulnia kell - lásd amit fentebb írtam. De gyengébb az idősek és a terhes nők immunvédekezése is (a szervezetben levő terhességi hormonok hatására gyengül az anya immunrendszere, hogy a babát a szervezet ne érezze betolakodónak, és ne akarja kilökní). Csodás a szervezetünk ugye? :)

Betegségekhez vezet az immunrendszer túlzott reakciókészsége is, amikor egyébként nem káros jelenségek váltják ki annak működését vagy nagyfokú reakcióját: ez tapasztalható az *allergiás folyamatok* esetében (bőrallergiák, szénanátha, asztma, egyes bélbetegségek, kötőhártyagyulladás bizonyos formái, valamint anafilaxia, ételallergia stb.).

Amikor az immunrendszer a szervezet saját, működésében nem megváltozott sejtjei ellen indít immunválaszt, autoimmun betegség jön létre. A kóros immunreakció a szervezet számos helyén kialakulhat és válthat ki makacs, nehezen kezelhető betegségeket, ilyen pl. a lupus.

Szervátültetés kapcsán is lényeges szerephez jut az immunrendszer: az átültetett szervet idegenként ismeri fel, és ellene szintén reakciót indít, ami a szerv kilökődéséhez vezethet. Ezért van szükség szervátültetés után az immunrendszer működését korlátozó gyógyszerek hosszú ideig tartó alkalmazására.

Ami nagyon fontos: nagyon sokszor találkozom olyan esettel, mikor anyukák panaszkodnak, hogy gyerekeiknek ilyen-olyan immunerősítőt vettek, és nem ért semmit, a gyerek úgyszólván beteg. A gyerek beteg is lesz, az immunerősítők nem megvédnek a betegségektől, hanem az immunrendszert erősítve segítenek azok könnyebb átvészelésében.

A kisgyerek közösségbe kerülésekor az a dolga, hogy mindenféle betegséget összeszedjen, az immunrendszer ezáltal tanul - ahogy fentebb írtam -, a memóriasejtek megjegyzik a betegségeket, és így, mikor a gyerek újból találkozik azzal a betegséggel, már nem lesznek tünetei, vagy, ha lesznek is, enyhék lesznek. Van egy rakás vírus, amivel meg kell ismerkedniük, amik folyamatosan keringnek az emberi közösségben, de a nagyobb gyerekek vagy felnőttek már immunisak rá. Ahogy tanul az immunrendszerük, egyre okosabb lesz, és egyre kevesebbszer betegednek meg, így kb. kisóvodás korra már kialakul egy elég erős immunrendszer ahhoz, hogy csak a mutálódni képes vírusok (mint pl. az influenza) betegítsék meg.

Az idős emberek immunrendszere már el van fáradva, össze-vissza, gyengén vagy nem megfelelően működik már, ezért rájuk különösen figyelni kell megfázás esetén, mert gyakran nem jelentkeznek a láz tüdőgyulladás esetén sem, náluk is fontos az immunerősítés. Elsősorban D és C vitaminnal és oldott multivitaminokkal (lágykapszula), mert a vitaminok zsírban oldódnak, felszívódnak, és gyakran a legenyégt idős embereknek nem sok a zsír a szervezetben.

Időnként nem árt a B vitamin komplex kezelés sem, mert időskorban a B vitaminok felszívódása romlik, így nagyfokú kimerültség, fáradtság, erőtlenység jelentkezik.

Középajta, 2023. június 25.

Kedves Kiáltóm!

Átmásolok valamit egy régi füzet lapjairól. Valamikor jó tanítónőm ezzel színpadon is szerepeltetett.

Libaetetés

Futkosó fiúcska, ki a fejét fogja:

- Jaj, jaj!

A közönségből valaki: - Mi bajod van, édes Zsiga?

- Nincsen nekem semmi. Jaj, jaj! De az anyaliba s a pipék, na, azokra nem lehetne ezt mondani, hogy nincs bajuk. Van azoknak elég bajuk. De nem én vagyok a hibás! Édesanyám a hibás. Eleget mondtam reggel, mikor a mezőre készültek, vigyenek engem is, de anyám azt mondta: -Neked iskolába kell menni! Neked tanulni kell, Zsiga! Délben hazajössz, s szépen megeteted a kislibákat! Vigyázz rájuk, nehogy bajuk essék! No, én vigyáztam is. Egyiknek sincs semmi baja. Ott fekszenek sorban az anyjuk mellett. De én hibás nem vagyok! Minek költötte azt a négy rongyos pipét? Az én bajomra! Jaj! Az iskolából hamar hazahozták. Bezzeg, máskor semmit sem csinállok, s mégis bezárnak. Ma eltörtem a Rita vonalzóját, elhasadt szüneten a Rozi köténye, amit én fogtam meg. Nem tudtam megmondani, mennyi $7 \times 3 = ?$ Mégsem zártak be. A tanító néni a hibás. Miért nem zárt be? Hazafelé jövet, egész úton futottam, hogy hamar érjek haza, s megetessem a libákat. De azok nem akartak enni. Nekem pedig sietni kellett, mert Zoli már kétszer fütyölt, hogy a Gerőkert vár. Biztattam a libácskákat, hamar egyetek, mert sietek. Az anyjuk csak nézett és sziszegett. A fal mellől elvettem a gereblyét, és terelgetni kezdtem. Nem ment a kevertes tál felé. Kicsit rákoppintottam. Nem ütöttem, csak éppen kopp. A fején érte. Lekuporodott, oldalra dűlt, rugódozott. Oztán semmi. Úgy maradt. De én hibás nem vagyok! Édesapám a hibás. Minek hozott új nyelet, mikor nekünk 3 gereblyénk is van.

A kicsi pipék nem tanultak semmit az anyjuk esetéből, mert ahelyett, hogy serényen ettek volna, körülállták az anyjukat és csipogtak. De én nem tudtam várni, nekem sietni kellett. Eszembe jutott, hogy édesanyám tömni szokta a libákat. Felvettem az egyik pipét, és tömtem a keverttel. Pácikával is nyomogattam, de nem nyelt. A vályúhoz vittem, hogy ígyék, de nem ivott. Biztattam, hogy ússzék, de nem is úszott. Oldalára dőlt, mint az anyja. Sorban mindeniket így szépen elkúráltam. Etettem, itattam, úsztattam. Gyorsan ki a kapun, s estig labdakergetés. Mikor estefelé hazaértem, minden úgy mozdulatlanul feküdt, ahogy hagytam volt.

De én nem vagyok a hibás, én mindent megpróbáltam. Biztos ezt nekem nem hiszik el.

Most még megpróbálok valamit, hogy mentsem a fenekemet.

A nadrágomat lehúszom, és a tornác fájára kiakasztom. Hátha úgy nélkülem porolnák ki. Szegény nadrágom!

Szeretettel, Simon Áron

Élet a tájház udvarán!

Idén kilencedik alkalommal került sor a kézműves tábor megszervezésére itt, a lövétei tájháznál.

Eddig Fazakas Ági néni vezetésével zajlottak a táborok, aki nyugdíjba vonult, itt is kívánunk neki **Boldog Nyugdíjas Éveket!** Idén először igyekeztem fenntartani a tábort a hagyományt. 36 gyermekkel táboroztunk együtt, s, hogy mindannyian jól érezhesük magunkat, minden nap belekóstoltunk valami újabbnál újabb tevékenységbe.

Köszönöm, hogy jöttetek, gyermekek, és, ha jól éreztétek magatokat, jövőre is várlak sok szeretettel.

Ti írtátok, ti mondtátok! (GYEREKEK)

"Jó volt a társaság, sokat neveltünk, nagyon jó barátot is szereztem!"

"Ígérem, jövőre is jövök, mert itt érdekes dolgokat tanultam!"

"Köszönjük a szakácsoknak a finomságot!"

"Egy másodpercet nem unatkoztam!"

"Nagyon sok jó élmény és alkotásunk született!"

"Lehetne ottalvós is!"

"Hiányzott a kókós lepény!"

"Számomra a hét csúcs szuper volt!"

"Ez a hét fantasztikus volt!"

Mihály Emília

Nyári élmény, román tábor

Román táborban voltam Kirulysarkán, amit nagy izgalommal vártam. Volt pár ismerős és néhány ismeretlen gyerek. Minden nap detektívek voltunk, felfedeztünk, kutattunk, nyomoztunk. Sokat játszottunk, énekeltünk, tanultunk, patakásztunk, miközben román szavakat tanultunk és ismételtünk. Románul írtunk levelet egymásnak és választottunk csapatnevet. Jó barátok lettünk mind, s nagyon hamar eltelt a hét.

Mihály Zalán

Már izgatottan vártam napokkal azelőtt. A tábor remek volt, rengeteg jó emlékem van. Nagyon tetszett, hogy csapatokba voltunk osztva és úgy nyomozhattunk. Kedvencem a patakos játék volt. Az ételek finomak voltak. Szerintem mindenki jól érezte magát. Remélem, jövőben is lesz Román tábor.

Mihály Hunor

ANYAKÖNYVI HÍREK - 2023. július

az anyakönyvi híreket a Polgármesteri Hivatal közli

Születések száma: 2

EGYED MÁTÉ, született július 3-án, az Egyed Péter és Egyed Katalin, Lövéte, 513. szám alatt lakó szülők gyermeke

ANDRÁS TAMÁS, született július 23-án, az András Tamás és András Boglárka, Lövéte, 140. szám alatt lakó szülők gyermeke

Házasságkötések száma: 3

SIKLODI KÁROLY-NORBERT és SIMÓ KATALIN

HORVÁT ZALÁN és DEAC ERZSÉBET

FORGÁCS LAJOS-LORÁND és BISZIOK MARIANN-EMMA

Őszinte részvétünket fejezzük ki a júliusban elhunytak hozzátartozóinak:

DEMETER SÁNDOR, született 1951-ben, Lövéte, 894. szám

SILYE ANDRÁS, született 1940-ben, Lövéte, 952. szám

MAG ATTILA, született 1976-ban, Lövéte, 421. szám

BENCZE TERÉZIA (GYÖRGY), született 1927-ben, Lövéte, 415. szám

**Régi arcok
sárgult fényképeken**

Ferencz Andrásné, sz. András Teréz (Bágyi). A képet behozta Demeter Gergelyné.

Székely humor

- Hol a vella, lányom?
- A gereblye mellett, édesapám.
- És a gereblye hol van?
- A vella mellett.
- Ej, te számár! Hát a vella meg a gereblye hol van?
- Egymás mellett, édesapám.

Eladó Lövétén az 1145. szám alatt levő bennvaló 6 áras udvarral, 3 épülettel és 10 áras gyümölcsösrel. Telefonszám: 0744693820.

Címer pályázat

"A címer olyan, általában pajzson viselt, meghatározott szabályok szerint megszerkesztett színes jelvény, melyet egy család, intézmény vagy testület a saját maga identifikálására örökletes, állandó jelleggel használ."

Manapság, ultramodern világunkban, idejeműltnak tűnhet, ha valaki szimbólumot, címert keres magának, illetve használ is. Talán mert a feudális időkre emlékeztet. Ki tudja?

Ha viszont kicsit utána nézünk, éppen hogy reneszánszát éli a címerválasztás, hiszen Romániában például önkormányzatok sora vár jelenleg is címereik jóváhagyására. Cégek, szervezetek keresnek maguknak címert. Családok keresik régi nemesi címereiket. Ne felejtjük el, hogy a jelvény mint szimbólum a mai világban is ismert és használatos "logó" megnevezés alatt. Gondolhatunk itt sportszer, ruha, luxuscikk-világmarkák logóira vagy autók emblémáira.

Másfél évszázada annak, hogy Lövétén a Közbirtokosság hivatalosan bejegyzett szervezeti formában is megjelent. Azonban az alap, amiből kifejlődött, a legelőkkal és erdőkkel való közös gazdálkodási forma egyidős a faluval. Mindebből kiindulva van annyira idős, és rendelkezik akkora gazdasági potenciállal a Lövétei Közbirtokosság, hogy méltóan viseljen egy saját címert, egy olyant, amit saját maga választ. Ezért pályázatot hirdetünk Lövéte Közbirtokosság címerének megalkotására.

Bárki beküldheti címertervét, ötletét, elgondolását korhatár és egyéb megkötések nélkül. A végső, jóváhagyott címer szerepelni fog az irodaépület felújított tervében mint fő épületdísz, nyomtatványokon, okmányokon és egyéb, a Közbirtokosság tulajdonában lévő tárgyakon.

Néhány követhető irányelv:

- Viszonylag egyszerű, nem túl bonyolult szerkezet
- Klasszikus heraldikai elrendezés
- A Közbirtokossághoz köthető, magyarázható szimbólum (pl. címerállat-választás)
- Határozott színek és formák

A tervben szerepelnie kell:

1. a címer rajzolt formában
2. rövid leírás, a címer alkotórészeinek magyarázata

A címerterveket 2023. október 31-ig várjuk akár papírfórmában a Közbirtokosság irodáján vagy elektronikusán a lovetekb2021@gmail.com címen.

A legjobb címertervek közül szavazással választjuk ki a végső tervet, ami valószínűleg a novemberi közgyűlésen kerül elfogadásra.

Gábos Ignác

LÖVÉTEI KIÁLTÓ

Megjelenik havonta, kiadja a LÖVÉTEI KIÁLTÓ EGYESÜLET

Főszerkesztő: Tódor Lóránd, tördelés és szerkesztés: András Kinga, korrektúra: Egyed Emilia

Munkatársak: András Mónika, András Tamás, Egyed Tünde,

Fazakas Ágnes, Györgylőrincz Ernő, Lázár Béla, Lázár László, Mag Ottilia, Mihály János, Pál Erzsébet, Péter Éva Erika, Szikszai Berta, Tódor Attila, Török Enikő

Támogatók: Lövéte Község Helyi Tanácsa, Lövéte Közbirtokossága, Lövétei Római Katolikus Plebánia, Select Metleplast Kft., Nyko Kft.

A szerkesztőség elérhetősége:

Lövéte Községi Könyvtár, tel.: 0784-298853, e-mail: lovetekialto@freemail.hu